

24218 FSIII – metode til faglig styring og dokumentation

Inspirationsmateriale til undervisningen

© Børne- og Undervisningsministeriet. August 2026. Materialet er udviklet af Fællesudvalget for Erhvervsrettede Velfærdsuddannelse i samarbejde med Mette Agerskov. Materialet kan frit kopieres med angivelse af kilde. Tekstindholdet i materialerne kan kun med forudgående skriftlig tilladelse fra Fællesudvalget for Erhvervsrettede Velfærdsuddannelse anvendes, deles og viderebearbejdes under følgende Creative Commons-licens (CC): BY/NC/SA (Kreditering/Ikke kommerciel/Deling på samme vilkår). Dette omfatter ikke billeder, videoer, podcasts andre medier og filer, som er underlagt almindelig ophavsret.

Udviklet af:

Navn: Mette Agerskov

Titel: Underviser

Arbejdssted/plads: SOSU Nord

E-mail: meag@sosunord.dk

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
Uddannelsens udbytte	5
2. Uddannelsens sammenhæng til jobområde (FKB)	6
Arbejdsfunktioner	6
Deltagerforudsætninger	6
Relevante uddannelser at kombinere med	7
3. Ideer til tilrettelæggelse	8
Didaktiske overvejelser for tilrettelæggelse af uddannelsen	8
Læringsforudsætninger	9
Læreprocessen og indhold	9
Rammefaktorer	10
Mål og vurdering	13
4. Temaer	14
Temaoversigt	14
Tema 1: introduktion til FSIII og lovgrundlag (Mål 1)	14
Tema 2: Faglige begreber og systematisk beskrivelse i FSIII (Mål 2)	16
Tema 3: Helhedsorienteret dokumentation og borgerperspektiv (Mål 3 og 4)	18
Tema 4: Arbejdet med dokumentation af borgerforløb i praksis (Mål 1, 2, 3 og 4)	20
Tema 5: Tværfagligt samarbejde og vidensdeling (Mål 1, 2 og 5)	22
5. Opgaver og undervisningsmaterialer	24
Tema 1	25
Tema 2	27
Tema 3	31
Tema 4	36
Tema 5	38

Litteraturliste..... 42

1. Indledning

Denne uddannelse tager afsæt i den udvikling, der i de senere år har præget dokumentationspraksis på sundheds- og ældreområdet. Der er kommet øget fokus på at skabe en mere enkel, meningsfuld og praksisnær dokumentation, som i højere grad understøtter det borgernære arbejde og reducerer unødige registreringer. I forbindelse med udrulningen af den nye ældrelov i juli 2025 er der også kommet et øget fokus på samarbejdet mellem forskellige faggrupper og borgeren, hvilket stiller andre krav til den dokumentationspraksis, der er.

Som en del af dette arbejde er Fælles Sprog III (FSIII) blevet forenklet og videreudviklet til version 2.0. Forenklingen har til formål at understøtte en dokumentationspraksis, der er mere overskuelig, anvendelig og relevant i hverdagen, samtidig med at den styrker det faglige overblik, koordineringen og opfølgningen i indsatsen omkring borgeren.

Uddannelsen er derfor opdateret, så den afspejler de ændrede rammer for dokumentation og giver deltagerne de nødvendige kompetencer til at arbejde med FSIII i praksis i overensstemmelse med de nye principper.

Med den reviderede uddannelse er der fokus på at styrke deltagernes evne til at anvende FSIII målrettet og hensigtsmæssigt i deres daglige arbejde. Samtidig skal uddannelsen bidrage til en mere fælles og ensartet dokumentationspraksis, hvor data i højere grad understøtter faglige beslutninger og kvaliteten i indsatsen.

Uddannelsens udbytte

Efter gennemført uddannelse har deltageren kompetencer til at arbejde systematisk og fagligt med dokumentation og styring ved anvendelse af FSIII i den daglige praksis. Deltageren kan anvende de fælles faglige begreber til at skabe overblik over borgerens forløb og sikre en dokumentation, der er både relevant, sammenhængende og i overensstemmelse med gældende lovgivning og lokale arbejdsgange.

Deltageren kan arbejde ud fra en helhedsorienteret tilgang, hvor dokumentationen tager afsæt i borgerens behov, ressourcer og selvbestemmelse, og hvor der understøttes sammenhængende og koordinerede forløb – også i samarbejde med pårørende.

Derudover kan deltageren identificere og vurdere borgerens funktionsevne, begrænsninger og behov for støtte eller indsats, herunder være opmærksom på tidlig opsporing. Deltageren kan indgå i et tværfagligt samarbejde med afsæt i et fælles fagsprog, som styrker kvaliteten i indsatsen.

Endelig kan deltageren anvende FSIII til at planlægge, gennemføre, dokumentere og evaluere borgerforløb i samarbejde med borgeren samt justere indsatser på et fagligt grundlag. Deltageren kan ligeledes bidrage til at dele relevant viden på tværs af faggrupper og sektorer og medvirke til at kvalitetssikre og udvikle en ensartet og meningsfuld dokumentationspraksis.

2. Uddannelsens sammenhæng til jobområde (FKB)

Moder-FKB:

2885 Omsorg og pleje i det kommunale sundhedsvæsen

Derudover er uddannelsen tilknyttet følgende FKB'ere:

2223 Socialpsykiatri og fysisk/psykisk handicap

2272 Sundheds- og sygeplejeopgaver i sundhedsvæsenet

2877 Pædagogisk arbejde med børn og unge

Arbejdsfunktioner

Social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere, pædagogiske assistenter samt andre medarbejdere, der anvender FSIII i dokumentationen af borgerforløb på det kommunale social- og sundhedsområde.

Deltagerforudsætninger

Målgruppen er primært medarbejdere inden for social- og sundhedsområdet og det pædagogiske område men kan også være fra det specialiserede social- og psykiatriområde. Det kan fx være ufaglærte medarbejdere, sygeplejersker, terapeuter, social- og sundhedshjælpere, social- og sundhedsassistenter, pædagogiske assistenter og andre relevante faggrupper.

Det anbefales, at deltagerne er ansat i funktioner, hvor de arbejder med eller skal til at arbejde med dokumentation af borgerforløb, indsatser og observationer ved anvendelse af Fælles Sprog III (FSIII).

Der stilles ikke krav om forudgående kendskab til FSIII, men deltagerne forventes at have indsigt i egen praksis og i de opgaver, der dokumenteres i forbindelse med borgerrettede indsatser og forløb. Grundlæggende erfaring med skriftlig dokumentation og anvendelse af digitale fagsystemer vil være en fordel.

Undervisningen skal tage højde for deltagernes forskellige faglige baggrunde og arbejdsområder.

Relevante uddannelser at kombinere med

De følgende arbejdsmarkedsuddannelser kan være relevante at kombinere med nærværende uddannelse:

- 23163 Dokumentation som fagligt redskab
- 22025 Samarbejde med pårørende
- 40823 Patientsikkerhed og utilsigtede hændelser
- 49655 Dokumentation via digitale enheder i primærsektoren
- 22619 Dokumentation og observationer i anbringelsen
- 49895 Koordineret samarbejde i socialpsykiatrien
- 45668 Assistenten i det tværgående samarbejde
- 22629 Samarbejde i tværfaglige faste teams
- 49980 Intro til arbejde på plejecentre og i hjemmeplejen
- 47820 Borgernær forløbskoordination
- 47748 Assistenten som nøgleperson
- 46874 Tidlig opsporing af sygdomstegn

Se alle FEVU's uddannelser her: <https://www.sevu.dk/fevu/amu-uddannelser>

3. Ideer til tilrettelæggelse

Didaktiske overvejelser for tilrettelæggelse af uddannelsen

Undervisningen kan tilrettelægges ud fra et interaktivt læringssyn, hvor læring forstås som noget, der udvikles gennem deltagelse, dialog og refleksion i fællesskab med andre (Hersom, 2022). Da deltagerne ofte kommer med forskellige faglige baggrunde, erfaringer med dokumentation og kendskab til FSIII, vil det være en fordel at tilrettelægge undervisningen med fokus på differentiering og praksisnær læring.

Undervisningen kan derfor veksle mellem korte faglige oplæg, dialogbaseret undervisning, refleksionsøvelser, casearbejde/egne borgercases og praktiske dokumentationsøvelser. Der kan med fordel tages udgangspunkt i autentiske og praksisnære situationer fra deltagerens hverdag, så deltagerne oplever relevans og sammenhæng mellem undervisningens indhold og deres arbejdsopgaver.

For at understøtte transfer mellem uddannelse og praksis kan der arbejdes systematisk med koblingen mellem begreber i FSIII og deltagerens egne dokumentationsopgaver. Deltagerne kan træne formulering af faglige observationer, vurderinger, mål og indsatser med afsæt i konkrete cases og egne erfaringer fra praksis. Det anbefales ligeledes, at der planlægges en transferøvelse på den sidste dag, hvor deltagerne beskriver konkret hvad og hvordan, de vil arbejde videre med deres dokumentationspraksis ud fra den læring, der er opnået.

Undervisningen skal samtidig bidrage til at skabe forståelse for dokumentationens faglige formål herunder det fagligt meningsgivende aspekt, og hvordan dokumentation understøtter borgerforløb, kvalitet, tværfagligt samarbejde og borgernes retssikkerhed. Der kan derfor lægges vægt på refleksion over både hvad der dokumenteres, og hvorfor der dokumenteres.

For at understøtte læring og konsolidering kan der med fordel arbejdes med gentagelse af centrale FSIII-begreber gennem hele forløbet. Deltagerne kan inddrages aktivt i erfaringsudveksling og fælles refleksion over forskellige dokumentationspraksisser, så der skabes mulighed for at nuancere og udvikle deres forståelse af dokumentation.

På uddannelsens afsluttende dag udarbejder deltagerne en plan for, hvordan de vil anvende den nye viden i egen praksis. Der kan med fordel inddrages ledere, nøglepersoner eller superbrugere i

opfølgningen efter uddannelsen for at understøtte transfer og fastholdelse af læringen (Aarkrog, 2018).

Den didaktiske planlægning af uddannelsen baserer sig på følgende principper:

- Praksisnær læring, hvor undervisningen tager udgangspunkt i deltagernes egne dokumentationsopgaver og arbejdsituationer.
- Aktiv deltagelse gennem dialog, refleksion, erfaringsudveksling og træning i anvendelsen af Fælles Sprog III (FSIII).
- Transfer til praksis gennem kobling mellem uddannelsens indhold og deltagernes daglige dokumentationsarbejde, så læringen kan omsættes direkte til egen praksis.

Læringsforudsætninger

Deltagerne forventes at have erfaring fra det social- og sundhedsfaglige, pædagogiske eller specialiserede social- og psykiatriske område, hvor dokumentation indgår som en del af opgaveløsningen. Målgruppen omfatter medarbejdere med forskellige uddannelsesmæssige og faglige baggrunde, hvilket betyder, at der kan være stor variation i deltagernes erfaring med dokumentation og kendskab til FSIII.

Det anbefales derfor at undervisningen tilrettelægges med fokus på differentiering og inddragelse af deltagernes erfaringer. Der kan tages udgangspunkt i konkrete arbejdsituationer og dokumentationsopgaver fra deltagernes praksis, så alle deltagere får mulighed for at relatere uddannelsens indhold til eget arbejdsområde.

Læreprocessen og indhold

Inspirationsmaterialet til undervisningen bygger på et interaktivt læringssyn, hvor læring udvikles gennem aktiv deltagelse, refleksion og samarbejde med andre. Deltagerne understøttes i at udvikle deres forståelse af FSIII gennem vekselvirkning mellem teori, dialog, øvelser og praksisnære cases.

Undervisningen tilrettelægges med korte faglige oplæg kombineret med individuelle og fælles refleksioner, case arbejde, samt træning i dokumentation med afsæt i begreber og strukturer fra

FSIII. Der arbejdes løbende med at koble dokumentationens formål og mening, faglige vurderinger og borgerrettede indsatser til deltagernes daglige praksis (Andersen, 2016).

Der lægges vægt på, at deltagerne opnår forståelse for dokumentationens betydning for kvalitet, kontinuitet, tværfagligt samarbejde og borgernes retssikkerhed samt udvikler kompetencer til at anvende FSIII som et fælles fagligt dokumentationssprog.

Rammefaktorer

Uddannelsen gennemføres over 3 dage og tilrettelægges med en progression fra grundlæggende forståelse af FSIII til anvendelse og træning i praksisnær dokumentation.

Undervisningen kan gennemføres som tilstedeværelsesundervisning eller hvor hele eller dele af uddannelsen gennemføres på arbejdspladsen (virksomhedsforlagt) i stedet for på uddannelsesinstitutionen/andre lokationer som ikke er arbejdspladsen eller en uddannelsesinstitution ([Klædt på til oplæring - podcast om virksomhedsforlagt undervisning](#)).

Det kan fx være, at underviseren gennemfører undervisningen på et plejecenter, i hjemmeplejen, på et botilbud eller i en socialpsykiatrisk enhed, hvor deltagerne arbejder. Fordelen er, at undervisningen kan tage direkte udgangspunkt i de lokale arbejdsgange, dokumentationspraksisser og eventuelle faglige systemer, som deltagerne anvender – situeret læring (Aarkrog, 2012).

I forhold til FSIII, kan virksomhedsforlagt undervisning være særligt relevant, fordi:

- Deltagerne kan arbejde med egne dokumentationseksempler (Aarkrog, 2012).
- Undervisningen kan kobles direkte til arbejdspladsens praksis (Illeris, 2020).
- Transfer fra uddannelse til praksis styrkes – fra læring til direkte anvendelse (Wahlgren, 2018).
- Hele medarbejdergrupper kan deltage samtidig og skabe fælles forståelse af dokumentationsopgaven (Aarkrog, 2012).

Hvor det er relevant, kan dele af uddannelsen understøttes af digitale læringsaktiviteter ved at inddrage systemadministratorer som medundervisere, så FSIII-metoden kobles sammen med det konkrete dokumentationssystem og lokale arbejdsgange, den enkelte arbejdsplads anvender.

Ligeledes kan der arbejdes med fx refleksionsopgaver eller erfaringsudveksling mellem undervisningsdagene, hvis forløbet køres som splitforløb.

Tilrettelæggelsen bør understøtte deltagernes mulighed for at arbejde med egne cases/erfaringer og dokumentationseksempler, så læringen forankres i den konkrete praksis og styrker transfer til arbejdspladsen.

Som skrevet kan uddannelsen gennemføres som 3 sammenhængende dage, men kan også tilrettelægges på andre måder – følgende er 3 forslag til hvordan rammerne kan tilrettelægges på forskellige måder ud fra temaerne.

Forslag 1

Uddannelsen kan holdes som 3 sammenhængende dage, hvor underviser i samarbejde med praksis, vælger hvilken rækkefølge temaerne skal fremgå i, dog anbefales det at starte uddannelsen med tema 1 og 2 hvor den grundlæggende forståelse for lovgivninger og faglige begreber i FSIII indgår.

Figur 1 – forslag 1 til sammensætning af forløb og temaer.

Forslag 2

Uddannelsen kan tilrettelægges som et splitforløb hvor første dag gennemføres som en hel dag, mens dag 2 opdeles i to halve dage. I samarbejde med praksis vælger underviseren rækkefølgen af de temaer, der skal arbejdes med. Det anbefales dog, at der på dag 1, som er en hel dag, prioriteres at afdække deltagernes forforståelse samt at styrke det fagligt meningsgivende aspekt ved sundhedsfaglig dokumentation. Heri anbefales det også at starte uddannelsen med tema 1 og 2, hvor den grundlæggende forståelse for lovgivninger og faglige begreber i FSIII indgår.

Fordelen ved denne struktur er, at deltagerne får mulighed for at afprøve og forankre den tilegnede viden i deres egen praksis. Samtidig giver det didaktiske muligheder for at integrere opgaver, som deltagerne kan arbejde med mellem undervisningsgangene, afhængigt af hvilke temaer der er i fokus på de enkelte dage. I figuren er disse opgaver benævnt som split opgaver.

Desuden skaber denne model organisatorisk fleksibilitet, da undervisningen kan placeres enten om formiddagen eller om eftermiddagen, alt efter hvad der passer bedst med den konkrete praksis og de rammer der indgår heri.

Figur 2: forslag 2 til sammensætning af forløb og temaer

Forslag 3

Uddannelsen egner sig desuden til digital afholdelse eller som en del af et online og/eller hybrid læringsrum - Forslag 1 og 2 kan her gennemføres blot som online og/eller i et hybridt læringsrum.

Forslag til varighed og vægtning ud fra målene:

Tema 1: 0,4 dag

Tema 2: 0,4 dag

Tema 3: 0,6 dag

Tema 4: 0,6 dag

Tema 5: 0,6 dag

Transferøvelse: 0,2 dag

Prøve: 0,2 dag

Mål og vurdering

Prøveformen på denne uddannelse er skriftlig prøve med åbne svar. Se prøvebeskrivelse, prøveforlæg, prøven og rettevejledning for yderligere information.

I prøven vil deltagerens kompetencer blive prøvet med afsæt i arbejdsmarkedsuddannelsens handlingsorienterede mål.

Figur 3: Handlingsorienteret mål for arbejdsmarkedsuddannelsen: 24218 FSIII - metode til faglig styring og dokumentation

1. Deltageren kan anvende FSIII som fælles faglig metode til relevant og systematisk dokumentation af borgerens tilstande, støttebehov og indsatser inden for eget arbejdsområde og i overensstemmelse med gældende lovgivning og i samspil med lokale arbejds gange.
2. Deltageren kan ud fra eget arbejdsområde anvende centrale faglige begreber i FSIII til at identificere og beskrive borgerens funktionsevne, helbredsmæssige forhold, støttebehov samt relevante observationer og ændringer i hverdagen med henblik på tidlig opsporing og opfølgning på tværs af faggrupper.
3. Deltageren kan dokumentere med afsæt i en helhedsorienteret tilgang, hvor borgerens selvbestemmelse, ressourcer og aktuelle behov indgår og understøtter et sammenhængende forløb for borgeren og eventuelt pårørende.
4. Deltageren kan anvende FSIII i samarbejde med borgeren til at dokumentere, tilrettelægge, udføre og evaluere et borgerforløb med henblik på eventuelt at justere tilstande, støtte, og/eller indsatser.
5. Deltageren kan anvende FSIII, til at dele relevant og aktuel viden om borgerens situation, på tværs af faggrupper og sektorer og derved bidrage til en fælles og ensartet dokumentationspraksis.

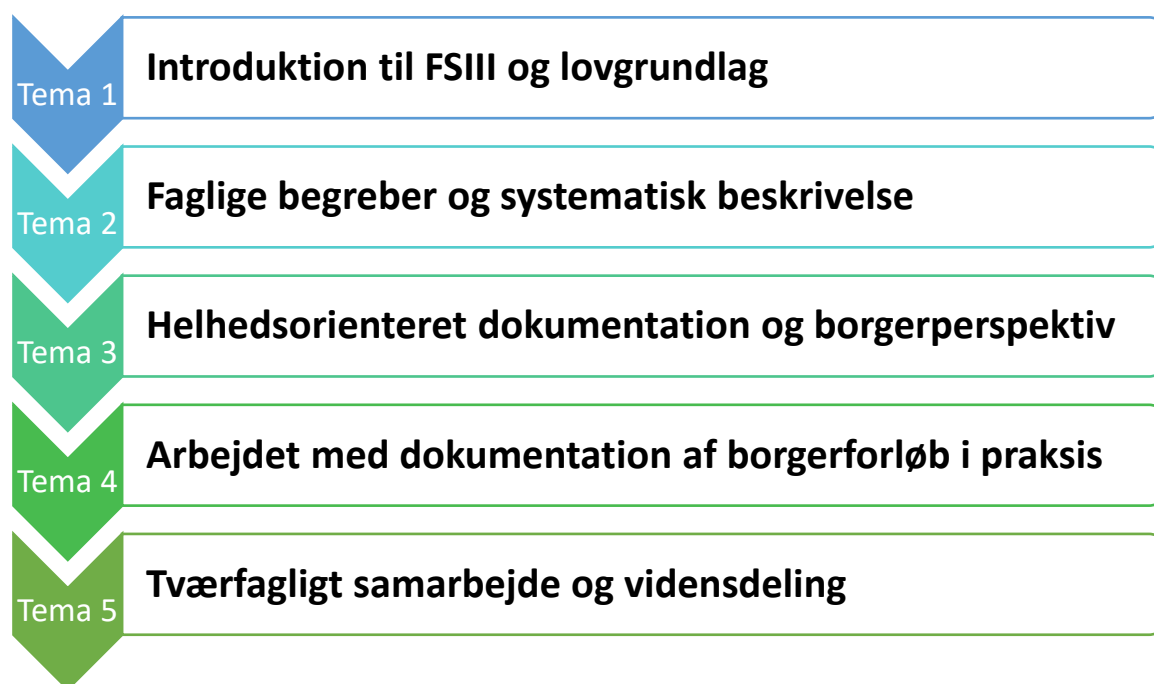
4. Temaer

I dette kapitel præsenteres de temaer, som ligger til grund for forslaget til undervisningens tilrettelæggelse og det specifikke indhold temaerne har fået på baggrund af uddannelsens handlingsorienterede mål. Til hvert af temaerne er der udvalgt emner, der er relevante at berøre i undervisningen ift. det pågældende tema samt tilhørende litteratur, der kan kvalificere og understøtte undervisningen.

Temaoversigt

Figur 4 viser en oversigt over de temaer, deltagerne arbejder med på uddannelsens 3 dage.

Figur 4: Oversigt over temaer og emner

Nedenfor er temaer og tilhørende emner uddybet.

Tema 1: introduktion til FSIII og lovgrundlag (Mål 1)

Dette tema introducerer deltagerne til FSIII (Fælles Sprog III) og dets betydning i det daglige omsorgsarbejde. Deltagerne skal opnå indsigt i, hvad FSIII er, hvorfor det anvendes, og hvordan det understøtter en fælles forståelse af borgerens situation, behov og mål. Der arbejdes med, hvordan

FSIII kan bidrage til at skabe sammenhæng, kvalitet og mening i dokumentationen samt styrke det faglige samarbejde omkring borgeren.

Indenfor dette tema arbejdes der også med det meningsskabende perspektiv og den kultur, der er indenfor dokumentation i omsorgsarbejdet. Det er her vigtigt at få frem, hvad dokumentation giver af værdi for det daglige arbejde, og hvordan FSIII kan være medvirkende til at give mere tid, skabe et bedre arbejdsmiljø og understøtte patientsikkerheden. Det skal være en hjælp og ikke en ekstra opgave uden mening.

Temaet sætter også fokus på dokumentation som en vigtig del af den professionelle praksis. Deltagerne skal arbejde med dokumentationens formål og betydning, både som redskab til faglig refleksion og som en lovmæssig forpligtelse. Derudover skal sammenhængen mellem FSIII, gældende lovgivning og lokale arbejdsgange belyses, så deltagerne opnår forståelse for, hvordan korrekt og systematisk dokumentation understøtter kvalitet, kontinuitet og borgerinddragelse i omsorgsarbejdet ind i den lokale og nationale kontekst.

På baggrund af ovenstående er dette nogle af de overskrifter, der kan være medstyrende for udvikling af materialet til uddannelsen:

- Hvad er FSIII, og hvorfor bruges det?
- Hvordan kvalificerer FSIII omsorgsarbejdet (det meningsgivende aspekt)?
- Dokumentation som faglig og lovmæssig praksis.
- Sammenhæng mellem FSIII, lovgivning og lokale arbejdsgange.

Litteraturforslag der kan anvendes til Tema 1 – yderligere uddybning af referencen kan findes i litteraturlisten:

- Finderup, J., & Jensen, J. D. (Red.). (2022). *Sygeplejefaglig journalføring*
- KL. (u.å.). *Fælles Sprog III (FSIII) – vejledninger, begrebsramme og materiale*. KL.
- KL. (u.å.). *Fælles Sprog III – en fælles kommunal datastandard på det kommunale sundheds- og ældreområde*. KL.
- Kursus Nord. (2026). *Dokumentation med mening* [Podcastepisode]. I *Lyden af Kursus Nord* (Episode 1).
- Rambøll Management Consulting & Sundhedsstyrelsen. (2025). *Meningsfuld dokumentation i ældreplejen*.
- Social- og Boligstyrelsen. (u.å.). *Materiale om faglig dokumentation, rehabilitering og kvalitet i sociale indsatser*. Social- og Boligstyrelsen.
- Styrelsen for Patientsikkerhed. (u.å.). *Vejledninger om journalføring og dokumentation*. Styrelsen for Patientsikkerhed.
- Videnscenter for Ældrepleje. (u.å.). *Ældreloven*. Videnscenter for Ældrepleje.

Bemærkning: I dette tema skal lokale retningslinjer og arbejdsgange også indgå, hvorfor den enkelte kommune/arbejdsplads skal bidrage med disse dokumenter til anvendelse i undervisningen.

Tema 2: Faglige begreber og systematisk beskrivelse i FSIII (Mål 2)

Dette tema giver deltagerne indsigt i de centrale begreber i FSIII (Fælles Sprog III) og deres betydning for det daglige omsorgsarbejde. Deltagerne skal arbejde med, hvordan funktionsevne, helbred og støttebehov kan beskrives på en systematisk og fagligt begrundet måde, så dokumentationen skaber et fælles udgangspunkt for samarbejdet omkring borgeren. Der sættes fokus på, hvordan centrale begreber i FSIII kan understøtte en helhedsorienteret forståelse af borgerens ressourcer, ønsker og behov. Det er indenfor dette tema, alle de centrale begreber fra FSIII skal udfoldes og forstås ud fra intentionen i FSIII-metoden. Undervisningen kan vægtes således, at de begreber der passer til de deltagere, der er på uddannelsen vægtes højere i uddannelsen end andre begreber, der ikke anvendes direkte.

Temaet har desuden fokus på observation som en vigtig faglig kompetence i omsorgsarbejdet. Deltagerne skal træne deres evne til at være opmærksomme på ændringer i borgerens fysiske, psykiske og sociale situation og arbejde med, hvordan disse observationer kan beskrives klart og

relevant i dokumentationen. Gennem praksisnære eksempler og refleksioner arbejdes der med at omsætte observationer til faglig viden, der kan deles med kolleger og andre samarbejdspartnere.

Derudover introduceres deltagerne til principperne for tidlig opsporing. Der arbejdes med, hvordan små ændringer i borgerens tilstand kan være vigtige signaler, og hvordan systematiske observationer og dokumentation kan bidrage til at forebygge forværring, styrke borgerens trivsel og understøtte rettidige indsatser. Temaet skal give deltagerne forståelse for, hvordan deres faglige opmærksomhed og dokumentation ud fra FSIII-metoden spiller en vigtig rolle i arbejdet med kvalitet, sammenhæng og patientsikkerhed i den daglige praksis.

På baggrund af ovenstående er dette nogle af de overskrifter der kan være medstyrende for udvikling af materialet til uddannelsen:

- Centrale begreber i FSIII – forståelse for hvert enkelt begreb og særlig vægt på de relevante begreber for den enkeltes arbejdsområde.
- Hvordan beskriver man funktionsevne, helbred og støttebehov?
- Observationer og ændringer i borgerens tilstand.
- Tidlig opsporing.

Litteraturforslag der kan anvendes til Tema 2 - yderligere uddybning af referencen kan findes i litteraturlisten:

- Dansk Selskab for Patientsikkerhed. (u.å.). *Indsatsen Tidlig Opsporing i I sikre hænder*. Dansk Selskab for Patientsikkerhed.
- Finderup, J., & Jensen, J. D. (Red.). (2022). *Sygeplejefaglig journalføring*.
- Gravgaard, M. (2024). *Tidlig opsporing*. I *Personlig hjælp, omsorg og pleje*.
- KL. (u.å.). *Fælles Sprog III (FSIII) – vejledninger, begrebsramme og materiale*. KL.
- KL. (u.å.). *Fælles Sprog III – en fælles kommunal datastandard på det kommunale sundheds- og ældreområde*. KL.
- Sundhedsstyrelsen. (2017). *Tidlig opsporing af forringet helbredstilstand og nedsat funktionsevne hos ældre mennesker: Anbefalinger til arbejdsgange og anvendelse af redskaber*. Sundhedsstyrelsen.
- Styrelsen for Patientsikkerhed. (u.å.). *Vejledninger om journalføring og dokumentation*. Styrelsen for Patientsikkerhed.
- Videnscenter for Ældrepleje. (u.å.). *Ældreloven*. Videnscenter for Ældrepleje.
- VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. (2020). *Forebyggende hjemmebesøg til ældre – tidlig opsporing*.

Tema 3: Helhedsorienteret dokumentation og borgerperspektiv (Mål 3 og 4)

Dette tema sætter fokus på den helhedsorienterede tilgang i omsorgsarbejdet og betydningen af at se borgeren som et helt menneske med individuelle ønsker, behov, ressourcer og livserfaringer. Deltagerne skal opnå forståelse for, hvordan en helhedsorienteret indsats kan bidrage til øget trivsel, livskvalitet og sammenhæng i borgerens hverdag. Der arbejdes med, hvordan faglige indsatser kan tilrettelægges med udgangspunkt i borgerens samlede situation frem for enkelte problemstillinger eller opgaver.

Temaet har desuden fokus på borgerens selvbestemmelse og aktive deltagelse i eget liv. Deltagerne skal arbejde med, hvordan borgerens ressourcer, ønsker og mål kan inddrages i planlægning og udførelse af omsorgsindsatser. Der sættes fokus på betydningen af at understøtte borgerens mestring, handlemuligheder og oplevelse af indflydelse, så omsorgen tager afsæt i det, der er vigtigt for den enkelte borger.

Derudover arbejdes der med samarbejdet med pårørende som en vigtig ressource i omsorgsarbejdet. Deltagerne skal opnå forståelse for, hvordan pårørende kan inddrages på en respektfuld og

meningsfuld måde, der understøtter både borgerens ønsker og det faglige arbejde – dette er ligeledes en vigtig del i ældreloven ([Ældreloven | Videnscenter for ældrepleje](#)). Der sættes fokus på kommunikation, forventningsafstemning og samarbejde med respekt for borgerens selvbestemmelse og integritet.

Temaet omfatter også sammenhæng i borgerforløb og betydningen af et godt samarbejde mellem borgere, pårørende og fagpersoner på tværs af funktioner og sektorer. Deltagerne skal arbejde med, hvordan koordinering, videndeling og fælles mål kan bidrage til kontinuitet og kvalitet i indsatsen. Formålet er at styrke forståelsen for, hvordan den enkelte medarbejders indsats indgår i et større borgerforløb og bidrager til en sammenhængende og meningsfuld oplevelse for borgeren.

På baggrund af ovenstående er dette nogle af de overskrifter der kan være medstyrende for udvikling af materialet til uddannelsen:

- Helhedsorienteret tilgang.
- Borgerens selvbestemmelse og ressourcer.
- Inddragelse af pårørende.
- Sammenhæng i borgerforløb.

Dokumentation og helhedspleje i et terapeutfagligt perspektiv (Mål 3 og 4)

I Tema 3 ligger der en særlig mulighed for at inddrage den terapeutfaglige vinkel jf. at der i FSIII medtages træning og genoptræning samt hjælpemidler (KL, 2026). Dette giver særligt mening i de arbejdsammenhænge hvor terapeuter deltager i undervisningen eller hvor undervisningen er direkte målrettet terapeuter og dokumentation ud fra FSIII-metoden. Dette er også gældende for tema 4 og 5.

Den nye Ældrelov bygger på en forståelse af helhedspleje, hvor den ældre borger mødes som et helt menneske med individuelle ressourcer, behov og ønsker. Formålet er at understøtte livsglæde, selvbestemmelse og mulighed for at leve et meningsfuldt hverdagsliv gennem sammenhængende og fleksible indsatser og forløb ([Ældreloven | Videnscenter for ældrepleje](#)).

Fra et terapeutfagligt perspektiv er aktivitet og deltagelse centrale for borgerens trivsel, identitet og livskvalitet. Dokumentation bliver derfor et vigtigt redskab til at beskrive ikke alene borgerens

funktionsevne, men også hvad der er betydningsfuldt i hverdagen, hvilke aktiviteter borgeren ønsker at deltage i, og hvilke ressourcer der kan understøttes og udvikles (Peoples et al., 2024).

ICF og Gary Kielhofners Model of Human Occupation (MOHO) bidrager med teoretiske perspektiver, der understøtter denne helhedsorienterede tilgang. ICF fremhæver sammenhængen mellem funktionsevne, aktivitet, deltagelse og omgivelser, mens MOHO bidrager med forståelse for motivation, vaner og roller i hverdagslivet. Sammen understøtter de en dokumentationspraksis, hvor fokus ikke alene er på begrænsninger og behov for hjælp, men også på borgerens muligheder for aktivitet, deltagelse og mestring (Kielhofner, 2010), (sundhed.dk).

Dokumentation bliver dermed et redskab til at skabe fælles forståelse, understøtte tværfagligt samarbejde og sikre, at indsatser tager udgangspunkt i det, der giver værdi og mening for den enkelte borger.

Litteraturforslag der kan anvendes til Tema 3 - yderligere uddybning af referencen kan findes i litteraturlisten:

- Jacobsen, K. W. M., & Di Djónastovu, S. E. L. (Red.). (2016). *Kvalitetsudvikling og dokumentation i sundhedsvæsenet*.
- Kielhofner, G. (2010). *MOHO-modellen: Modellen for menneskelig aktivitet – ergoterapi til uddannelse og praksis*.
- KL. (u.å.). *Fælles Sprog III (FSIII) – vejledninger, begrebsramme og materiale*. KL.
- Lassen, L. B., & Birkelund, R. (Red.). (2021). *Brugerinvolvering i sundhedsvæsenet – en personcentreret tilgang på tværs af professioner og sektorer*.
- Segoli, G., & Olivares Bøgeskov, B. (2026). *Helhedspleje: En grundbog*
- Videnscenter for Brugerinddragelse i Sundhedsvæsenet (ViBIS). (2019). *Guide til inddragelse af pårørende*. ViBIS.
- Videnscenter for Ældrepleje. (u.å.). *Ældreloven*. Videnscenter for Ældrepleje.

Tema 4: Arbejdet med dokumentation af borgerforløb i praksis (Mål 1, 2, 3 og 4)

Dette tema sætter fokus på, hvordan FSIII anvendes som et redskab til at planlægge, gennemføre og følge op på indsatser i omsorgsarbejdet. Deltagerne skal opnå forståelse for, hvordan borgerens behov, mål og ressourcer kan omsættes til faglige indsatser, der understøtter trivsel,

selvstændighed og livskvalitet. Der arbejdes med, hvordan planlægning i FSIII kan skabe struktur, tydelighed og sammenhæng i det daglige arbejde samt understøtte et fælles fagligt grundlag for samarbejdet omkring borgeren.

Temaet har desuden fokus på dokumentation i praksis som en integreret del af omsorgsarbejdet. Deltagerne skal arbejde med, hvordan relevante observationer, handlinger og resultater dokumenteres på en præcis, faglig og meningsfuld måde. Der sættes fokus på dokumentation som et redskab til kommunikation, videndeling og kvalitetssikring, der understøtter både borgerforløbet og det tværfaglige samarbejde.

Derudover arbejdes der med udførelse og evaluering af indsatser. Deltagerne skal opnå forståelse for, hvordan faglige indsatser gennemføres med udgangspunkt i borgerens mål og behov, samt hvordan effekten af indsatsen løbende kan vurderes. Gennem refleksion og praksisnære eksempler arbejdes der med at koble dokumentation og evaluering, så erfaringer og observationer aktivt anvendes til at understøtte borgerens udvikling og trivsel.

Temaet omfatter også justering af indsatser og borgerforløb som en naturlig del af den faglige praksis. Deltagerne skal arbejde med, hvordan ændringer i borgerens situation, ønsker eller behov kan identificeres og omsættes til relevante tilpasninger af indsatsen. Der sættes fokus på betydningen af løbende opfølgning, faglige vurderinger og samarbejde med borger, pårørende og øvrige fagpersoner, så indsatsen forbliver relevant, sammenhængende og tilpasset den enkelte borgers aktuelle situation.

På baggrund af ovenstående er dette nogle af de overskrifter der kan være medstyrende for udvikling af materialet til uddannelsen:

- Planlægning af indsatser i FSIII.
- Dokumentation i praksis.
- Udførelse og evaluering.
- Justering af indsats/forløb.

Litteraturforslag til tema 4 - yderligere uddybning af referencen kan findes i litteraturlisten:

- Andersen, K., & Jørgensen, M. B. (Red.). (2025). *Helhedspleje: Veje til en værdig ældrepleje*.
- Buch, M. S., & Topholm, E. H.-E. (2024). *Faste, tværfaglige og selvstyrende teams i ældreplejen: Erfaringer fra 25 kommuner*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Danbjørg, D. B., & Olesen, B. R. (2023). *Implementering af faste teams – hvorfor og hvordan: Stemmer fra 6 kommuner*.
- Fogstrup, I. H., & Jensen, J. F. (2022). Dokumentation i praksis. I H. B. Holm, R. S. Laisen, H. K. Niemann & N. E. Sjöberg (Red.), *Klinisk praksis i ergoterapi og fysioterapi* (s. 259–276)
- KL. (u.å.). *Fælles Sprog III (FSIII) – vejledninger, begrebsramme og materiale*. KL.
- Videnscenter for Ældrepleje. (u.å.). *Ældreloven*. Videnscenter for Ældrepleje

Bemærkning: Da dette tema omfatter mål 1, 2, 3 og 4, kan relevant litteratur fra tema 1, 2 og 3 med fordel inddrages og anvendes som supplerende litteratur.

Tema 5: Tværfagligt samarbejde og vidensdeling (Mål 1, 2 og 5)

Dette tema sætter fokus på betydningen af kommunikation og samarbejde på tværs af faggrupper i arbejdet med at skabe sammenhængende og kvalificerede borgerforløb. Deltagerne skal opnå forståelse for, hvordan forskellige fagligheder bidrager med viden og perspektiver, der tilsammen understøtter en helhedsorienteret indsats. Der arbejdes med, hvordan tydelig og respektfuld kommunikation kan styrke samarbejdet og bidrage til fælles forståelse af borgerens behov, mål og udvikling.

Temaet har desuden fokus på deling af relevant viden som en central forudsætning for kvalitet og kontinuitet i omsorgsarbejdet. Deltagerne skal arbejde med, hvordan observationer, vurderinger og faglige oplysninger kan deles på en systematisk og relevant måde, så den nødvendige viden er tilgængelig for de medarbejdere og samarbejdspartnere, der er involveret i borgerens forløb. Der sættes fokus på betydningen af rettidig og præcis informationsdeling for både borgerens trivsel og patientsikkerheden.

Derudover arbejdes der med ensartet dokumentation som et fælles fagligt sprog, der understøtter samarbejde på tværs af fagområder og organisatoriske rammer. Deltagerne skal opnå forståelse for, hvordan en fælles tilgang til dokumentation kan bidrage til øget kvalitet, færre misforståelser og bedre sammenhæng i indsatsen omkring borgeren. Der sættes fokus på dokumentationens rolle som grundlag for kommunikation, koordinering og fælles faglige vurderinger.

Temaet omfatter også det tværsektorielle samarbejde og betydningen af sammenhæng mellem indsatser på tværs af kommunale tilbud, sundhedsvæsen og øvrige samarbejdspartnere. Delta-gerne skal arbejde med, hvordan dokumentation, videndeling og samarbejde kan understøtte gode overgange og sammenhængende borgerforløb også på tværs af sektorer. Formålet er at styrke forståelsen for, hvordan den enkelte medarbejder bidrager til et større samarbejde, hvor fælles mål, koordinering og kommunikation er afgørende for kvaliteten af den samlede indsats.

På baggrund af ovenstående er dette nogle af de overskrifter der kan være medstyrende for udvikling af materialet til uddannelsen:

- Kommunikation på tværs af faggrupper.
- Deling af relevant viden.
- Ensartet dokumentation.
- Sammenhæng mellem sektorer – tværsektorielt samarbejde.

Dette tema passer godt som et afsluttende eller samlende tema i uddannelsen i FSIII, fordi det bygger videre på dokumentation, observationer og planlægning af indsatser og sætter fokus på, hvordan disse begreber anvendes til at skabe samarbejde, sammenhæng og kvalitet på tværs af faggrupper og sektorer - hvilket er i tråd med ældrelovens intentioner og værdier ([Ældreloven | Videncenter for ældrepleje](#))

Litteraturforslag der kan anvendes til Tema 5 - yderligere uddybning af referencen kan findes i litteraturlisten:

- Buch, M. S., & Topholm, E. H.-E. (2024). *Faste, tværfaglige og selvstyrende teams i ældreplejen: Erfaringer fra 25 kommuner*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Hagstrøm, J., & Rasmussen, H. B. (2022). *Det sammenhængende borger- og patientforløb* - grundbog til social og sundhedsassistentuddannelsen.
- Jacobsen, K. W. M., & Di Djónastovu, S. E. L. (Red.). (2016). *Kvalitetsudvikling og dokumentation i sundhedsvæsenet*
- KL – Kommunernes Landsforening. (2019). *Af rapportering på arbejde til afdækning af barrierer for sammenhængende patientforløb*. KL.
- KL. (u.å.). *Fælles Sprog III (FSIII) – vejledninger, begrebsramme og materiale*. KL.
- Rambøll Management Consulting & Sundhedsstyrelsen. (2025). *Meningsfuld dokumentation i ældreplejen*.

5. Opgaver og undervisningsmaterialer

I dette kapitel kan du finde konkret inspiration til tilrettelæggelse af uddannelsen i form af værktøjer, illustrationer og opgaver indenfor hvert tema.

Der kan med fordel også anvendes opgaver og cases fra inspirationsmaterialet til uddannelsen

23163 Dokumentation som fagligt redskab - <https://www.sevu.dk/fevu/dokumentation-som-fagligt-redskab>.

Lokale retningslinjer samt beskrivelser af kompetenceprofiler og arbejdsgange udgør et centralt fundament for både undervisningen og de opgaver, der indgår i uddannelsen. For at styrke koblingen mellem undervisning og praksis anbefales det, at underviseren, hvor det er muligt, anvender et digitalt øvesystem til dokumentation. Dette kan bidrage til at skabe større relevans og genkendelighed for deltagerne i forhold til deres daglige arbejde.

Det kan desuden overvejes at anvende én gennemgående case på tværs af uddannelsens temaer, så deltagerne får mulighed for at arbejde med et sammenhængende borgerforløb og skabe forbindelse mellem de forskellige læringsmål.

VIGTIGT!:

Som udgangspunkt anbefales det, at der arbejdes med fiktive eller anonymiserede cases i undervisningen. Hvis deltagerne skal arbejde med konkrete borgere eller oplysninger fra eget fagsystem, bør dette være lokalt afklaret på forhånd og ske i overensstemmelse med gældende regler om tavshedspligt, databeskyttelse, adgang til borgeroplysninger samt lokale retningslinjer. Dette gælder også ved anvendelse af dokumentation eller eksempler fra egen praksis.

Tema 1

Det anbefales at starte uddannelsen med tema 1, og da der er stor variation i deltagerforudsætninger, kan det være en god ide at starte med en forventningsafstemning, som skal danne ramme for uddannelsens 3 dage og give underviseren mulighed for at differentiere i løbet af de 3 dage.

Eksempel på Cooperative Learning øvelse til forventningsafstemning:

Forventninger – drøft ved bordet...

Individuelt: (5 minutter)

- Hvad er din erfaring med dokumentation?
- Hvordan skal dokumentationen se ud for at du bedst kan løse dine arbejdsopgaver i fremtiden?
- Hvad er dit eget personlige ønske eller mål med uddannelsen

Bordet rundt: (6 minutter)

Hver deltager får 1 minut til at fortælle de andre om erfaring og ønsker til dokumentation

Opsamling i plenum til sidst

KURSÚS
LÆRING FOR LIVET

Billedets betydning: Vi har alle forskelligt udgangspunkt, forskellige motorer, trækraft osv. Så hvilke forventninger har sportsvognen og den lidt ældre bil? Alle har forskellige forhold til dokumentation – nogle vil gerne hurtigt ud af starthullet og andre tager det stille og roligt.

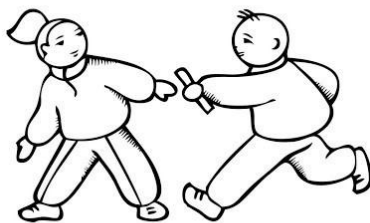
Nedenfor er argumenter for hvorfor dokumentation giver mening. Udsagnene bygger på centrale pointer fra forskning, vejledninger og praksiserfaringer om dokumentation, kvalitet og sammenhæng i borgerforløb. Det er vigtigt at arbejde med det fagligt meningsgivende aspekt ved at

anvende en fælles systematisk metode som FSIII til at dokumentere, og det er der otte gode faglige grunde til hvorfor.

Her lægges også vægt på betydningen af at se arbejdet som at løbe en stafet mellem hvert vagtlag eller faggruppe og når ”pinden” gives videre, er det dokumentation i overført betydning – og hvis ikke den bliver givet videre på en ordentlig måde, så bliver det svært at løbe en god og sammenhængende stafet.

8 gode faglige grunde til at dokumentere **Rigtigt**

[Forenklet dokumentation – mere tid til nærvær](#)

- Det bliver mere tydeligt hvad det faglige mål er og ALLE faggrupper kan medvirke til at det lykkes (kerneopgaven)
- Du skal ikke dobbeltdokumentere
- Du kan altid finde den information du skal bruge
- Det mono – og tværfaglige samarbejde styrkes
- Du får bedre mulighed for at arbejde sundhedsfremmende, forebyggende og rehabiliterende
- Patientsikkerheden, trivsel og livskvalitet styrkes.
- Arbejdsmiljøet styrkes og forebygger forræelse
- Mere tid til borgeren

KURSÚS
LÆRING FOR LIVET

Proces til dette billede:

Lav et lamineret ark med følgende tre kategorier:

- Giver mening i min praksis
- Det er jeg i tvivl om
- Det oplever jeg ikke i praksis

Lav et lamineret kort for hvert udsagn på billedet. Hver gruppe får et sæt med de laminerede udsagn samt et lamineret ark med de tre kategorier.

De skal nu tage hvert udsagn og drøfte, hvor det skal placeres på en af de tre kategorier.

Når alle udsagn er placeret, samles der op i plenum. Hver gruppe får tre minutter til at fortælle, hvordan og hvorfor de har placeret udsagnene i de valgte kategorier.

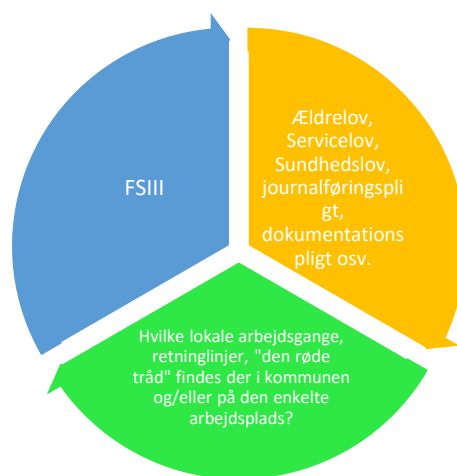
Formålet med øvelsen er at bringe deltagernes forforståelse og egne oplevelser i spil. Øvelsen kan gentages på uddannelsens sidste dag for at undersøge, om deres syn på og oplevelse af dokumentation har ændret sig.

De sidste to punkter i tema 1 er:

- Dokumentation som faglig og lovmæssig praksis.
- Sammenhæng mellem FSIII, lovgivning og lokale arbejds gange.

Her anbefales det at introducere deltagerne for baggrunden for FSIII – det meningsgivende aspekt, samt de lovgivninger, de arbejder indenfor via slides og dialogisk undervisning.

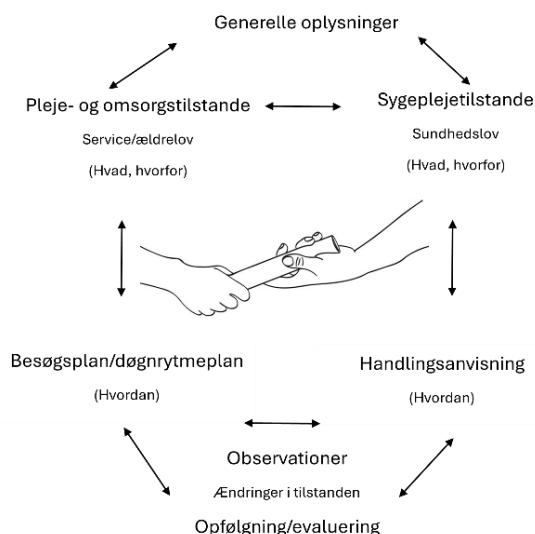
Herefter kommer sammenhængen mellem FSIII, lovgivning og lokale arbejds gange.

Figuren kan illustrere, hvordan de enkelte dele er gensidigt afhængige af og påvirker hinanden. Deltagerne skal have forståelse for, at det er inden for denne ramme, de arbejder og dokumenterer. Det kan være relevant at inddrage systemadministratorer eller andre systemfaglige medarbejdere fra den enkelte kommune, som kan supplere med viden om lokale arbejds gange og vise, hvor de findes.

Tema 2

Centrale begreber i FSIII – forståelse for hvert enkelt begreb og særlig vægt på de relevante begreber for den enkeltes arbejds område.

Forslag til en figur med oversigt over centrale begreber i FSIII som kan anvendes til at danne et overblik over FSIII.

Gennemgangen af begreberne kan danne ramme om, at deltagerne formulerer deres egen forståelse af dem med afsæt i FSIII-metoden. Der lægges særlig vægt på, hvordan begreberne kommer til udtryk i deltagerens konkrete praksis, og hvad de selv skal bidrage med. Deltagerne kan eventuelt få udleveret et ark med begreberne, hvor de kan skrive egne noter.

Hvordan beskriver man funktionsevne, helbred og støttebehov?

1. Tilrettelæggelsen kan indledes med et oplæg om, hvordan en faglig beskrivelse udarbejdes med afsæt i FSIII-begreberne. Gennemgangen kan enten omfatte flere begreber samlet eller tage udgangspunkt i ét begreb ad gangen, fx funktionsevne, med støtte i KL's pixiudgaver om FSIII.
2. Herefter demonstreres det, hvordan begreberne anvendes i det lokale fagsystem, fx Cura eller Nexus. De fleste fagsystemer indeholder fiktive borgere, som kan anvendes til demonstration og øvelse. Formålet er at koble FSIII-metoden til det konkrete system og de lokale arbejdsgange.
3. Deltagerne arbejder derefter med en udleveret case, der beskriver en borger med et afgrænset behov for sundhedsfaglig indsats, støtte eller pleje og omsorg. Casen kan enten være gennemgående for hele uddannelsen eller udarbejdes specifikt til det enkelte tema.

Forslag til indhold i casen:

En kort beskrivelse af borgeren:

- Grundlæggende oplysninger om borgeren, herunder alder, boligforhold og relevante baggrundsoplysninger.

En aktuel pleje- og omsorgstilstand, støttebehov eller sygeplejetilstand:

- Casen skal indeholde én konkret pleje- og omsorgstilstand, støttebehov eller sygeplejetilstand med afsæt i FSIII-metoden.
- Tilstanden udvælges med udgangspunkt i den faggruppe, som skal arbejde med casen.

En beskrivelse af borgerens aktuelle situation:

- Oplysninger, der gør det muligt at vurdere borgerens aktuelle behov og funktions-
evne samt tage stilling til, om den valgte tilstand er dækkende.

Faglige observationer:

- Konkrete observationer, der danner grundlag for vurderingen af tilstanden, og som kan anvendes til at begrunde dokumentationen.

En ændring i borgerens tilstand:

- En mindre eller større ændring, der giver anledning til faglig refleksion, revurdering og eventuel opdatering af dokumentationen.

En dokumentationsopgave:

Casen skal desuden indeholde en situation, hvor deltagerne skal tage stilling til:

- Hvad der skal dokumenteres.
- Hvorfor det skal dokumenteres.
- Om den valgte tilstand fortsat er dækkende for borgerens aktuelle situation.
- Om der er behov for at justere vurderingen eller dokumentationen.

Bemærkning:

Det anbefales at holde casen forholdsvis enkel og tage udgangspunkt i én tilstand ad gangen. Det giver deltagerne mulighed for at fordybe sig i sammenhængen mellem observationer, faglig vurdering og dokumentation og træne deres vurdering ud fra følgende spørgsmål:

- Beskriver tilstanden borgerens aktuelle situation?
- Er den faglige vurdering tilstrækkeligt begrundet?
- Fremgår det tydeligt, hvad der er observeret?
- Fremgår det tydeligt, hvorfor oplysningerne er relevante at dokumentere?

Casen understøtter dermed den efterfølgende øvelse, hvor deltagerne giver hinanden faglig sparring og feedback på dokumentationen.

Øvelse med case og FSIII

Øvelsen gennemføres som afslutning på det teoretiske oplæg og demonstrationen i fagsystemet.

Deltagerne vælger en udfyldt sygeplejetilstand eller pleje- og omsorgstilstand fra casen. Herefter drøfter de i grupper eller makkerpar følgende spørgsmål:

- Beskriver tilstanden borgerens aktuelle helbredstilstand, funktionsniveau og situation?
- Er vurderingen eller scoren fagligt begrundet og korrekt?
- Fremgår det tydeligt af dokumentationen, hvad der er observeret eller vurderet, og hvorfor vurderingen er foretaget?

Deltagerne udarbejder derefter individuelt en ny dokumentation med udgangspunkt i casen. Dokumentation udveksles med en anden deltager, som giver faglig feedback med fokus på præcision, relevans og sammenhæng.

Med afsæt i dokumentation som en faglig stafet kan deltagerne blandt andet stille spørgsmålet:

Kan en kollega overtage stafetten og handle fagligt relevant uden at skulle indhente flere oplysninger end dem, der fremgår af dokumentationen?

Øvelsen skal understøtte den faglige refleksion og kollegiale sparring, som også indgår i den daglige praksis.

De følgende emner kan tilrettelægges med udgangspunkt i den valgte case og kobles til lokale arbejdsgange, procedurer og dokumentationssystemer:

- Observationer og ændringer i borgerens tilstand.
- Tidlig opsporing og dokumentation af begyndende ændringer i borgerens funktionsniveau eller helbredstilstand.

Da kommunerne anvender forskellige systemer og arbejdsgange, vil den konkrete undervisning variere lokalt. Der bør samtidig være fokus på at skabe en fælles forståelse af begreberne og deres faglige betydning i FSIII-metoden.

Underviseren kan løbende udvikle casen, så der opstår ændringer i borgerens situation, som deltagerne skal observere, vurdere og dokumentere. Det giver mulighed for at træne sammenhængen mellem observation, faglig vurdering, dokumentation og tidlig opsporing.

Tema 3

Nedenstående forslag til læringsaktivitet har fokus på både det helhedsorienterede borgerperspektiv og det tværfaglige samarbejde. Aktiviteten kan derfor også anvendes i tema 4 og udvides i tema 5, hvor det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde indgår.

Læringsaktivitet FSIII:	
Læringsmål:	• At deltageren opnår forståelse for betydningen af tværfagligt samarbejde i et helhedsorienteret borgerforløb. • Aktiviteten understøtter følgende handlingsorienterede mål: • <i>Deltageren kan dokumentere med afsæt i en helhedsorienteret tilgang, hvor borgerens selvbestemmelse, ressourcer og aktuelle behov indgår og understøtter et sammenhængende forløb for borgeren og eventuelt pårørende.</i>
Formål:	• At deltagerne bliver bevidste om værdien af den viden, som andre faggrupper bidrager med, og om betydningen af en helhedsorienteret tilgang til borgerens samlede situation.
Til underviseren:	• Medbring kort eller en liste over de faggrupper, som grupperne kan vælge imellem eller trække lod om. • Sørg for, at der er en tavle eller flipover til rådighed samt tre-fire whiteboardtusser, der virker. • Tegn et felt på tavlen til hver gruppe, og læg whiteboardtusserne frem. • Vær tilgængelig under gruppearbejdet. Det kan være vanskeligt for nogle deltagere at sætte sig ind i et andet fagligt perspektiv end deres eget. Understøt derfor processen med relevante spørgsmål og vejledning, så alle deltagere får mulighed for at bidrage til opgaven.
Case beskrivelse	Generelle oplysninger Tove er en 85-årig kvinde, som er bosat på et plejecenter. Hun har en middel-svær Alzheimers demens, hvilket påvirker hendes hukommelse,

	orienteringsevne og evne til at klare dagligdagsaktiviteter selvstændigt. Hun fremstår periodisk konfus og kan have svært ved at genkende personer samt forstå tid og sted. Fysiske og helbredsmæssige forhold Tove er kørestolsbruger som følge af en apopleksi, hun fik for ca. 20 år siden. Apopleksien har medført varige fysiske funktionsnedsættelser, herunder nedsat kraft og kontrol i højre side af kroppen. Hun har dog en delvis ståfunktion og kan med støtte fra personale stå i korte perioder, f.eks. i forbindelse med forflytning eller personlig pleje. Derudover lider borgeren af: • Inkontinens (både urin og eventuelt afføring), hvilket kræver anvendelse af inkontinenshjælpemidler samt støtte til hygiejne. • Dysfagi (synkebesvær), hvilket betyder, at hun er i risiko for fejlsynkning. Hun har behov for tilpasset kost (fx blød kost eller modificeret konsistens) samt opsyn ved måltider. Kognitive og psykiske forhold Toves Alzheimers sygdom er i middelsvær grad og kommer til udtryk ved: • Nedsat korttidshukommelse • Vanskeligheder ved at forstå komplekse beskeder • Perioder med desorientering (tid, sted og personer) • Behov for struktur og genkendelighed i hverdagen Hun kan opleve utryghed og uro, særligt i forbindelse med ændringer i rutiner eller ved nye personer. Samtidig kan hun have svært ved at give udtryk for egne behov klart og præcist. Sociale forhold og livshistorie Tove har været gift to gange og har fire børn samt otte børnebørn. Kontakten til familien er begrænset, idet det primært er én datter, der kommer på besøg. Denne datter er til gengæld meget aktiv og engageret i moderens liv og trivsel. Relationen til datteren er vigtig for Toves livskvalitet, og hun udviser ofte glæde i forbindelse med besøg. Livshistorie og identitet

	Tove har haft et langt arbejdsliv inden for restaurationsbranchen. Hun har blandt andet drevet et cafeteria på havnen i Skagen gennem flere år. Arbejdet har fyldt en stor del af hendes liv og identitet. Hun beskrives som en person, der: • Har haft få fritidsinteresser • Har haft et relativt lille socialt netværk • Har prioriteret arbejde og familie højt Denne livshistorie kan have betydning for hendes nuværende trivsel. Kendte elementer fra hendes tidligere arbejdsliv, fx madlavning, servering eller stemninger fra café- og restaurantmiljøer, kan potentielt skabe genkendelighed og tryghed i hverdagen. Ressourcer På trods af sine udfordringer har Tove flere ressourcer: • Kan deltage i simple samtaler i gode perioder • Har bevaret dele af sine sociale færdigheder • Kan samarbejde i plejesituationer, når hun føler sig tryk • Har glæde af relationen til sin datter • Har en vis fysisk funktionsevne i form af ståfunktion Pleje- og omsorgsbehov Tove har behov for omfattende hjælp og støtte i dagligdagen: Personlig pleje: • Fuld støtte til bad, påklædning og toiletbesøg • Inkontinenspleje flere gange dagligt Mobilitet: • Hjælp til forflytning (evt. med hjælpemidler) • Støtte ved ståfunktion i korte perioder Ernæring: • Tilpasset kost pga. dysfagi • Opsyn og støtte under måltider

	Kognition og tryghed: • Struktur og faste rutiner • Tydelig kommunikation og guidning • Tryghedsskabende tiltag Pædagogisk tilgang I arbejdet med borgeren er det vigtigt at anvende en personcentreret tilgang, hvor hendes livshistorie og tidligere erfaringer inddrages. Relevante principper: • Genkendelighed og struktur i dagligdagen • Rolig og tydelig kommunikation • Anerkendelse og respekt for hendes liv og identitet • Inddragelse af datteren som vigtig samarbejdspartner • Aktiviteter med mening, fx relateret til mad eller caféstemning Samlet vurdering Tove er en ældre kvinde med komplekse plejebehov, hvor både fysiske, kognitive og sociale faktorer spiller en væsentlig rolle. Hendes livskvalitet afhænger i høj grad af en helhedsorienteret indsats, hvor der tages hensyn til både hendes sygdomme og hendes livshistorie. En stabil hverdag med trygge relationer, struktur og meningsfulde aktiviteter vurderes som central for hendes trivsel.
Beskrivelse:	
Rammer og tidsforbrug:	Aktiviteten gennemføres i grupper på fire deltagere. Gruppearbejdet kan foregå i undervisningslokalet eller i grupperum, hvis det er mest hensigtsmæssigt. Se den nærmere beskrivelse af læringsaktiviteten under punkterne <i>Rollefordeling</i>, <i>Opgaven</i> og <i>Opsamling i plenum</i>. Der afsættes i alt 60 minutter til aktiviteten, inklusive opsamling i plenum.
Antal deltagere i gruppen:	4 gruppedeltagere, hvis muligt 4 forskellige faggrupper (fys/ergo, SSA/SSH PA, SPL, ufaglært)

Rollefordeling:	Hver gruppe får udleveret en liste eller kort med forskellige fagligheder. Deltagerne fordeler rollerne imellem sig ud fra, hvad der giver bedst mening i gruppen. Hver deltager skal have én rolle, og den samme faglighed må ikke vælges af flere deltagere. Der vælges max 4 roller – én for hver deltager ((fys/ergo, SSA/SSH PA, SPL, ufaglært) Der afsættes 5 minutter til rollefordelingen
Opgaven:	Individuel forberedelse – 10 minutter Hver deltager læser casen og markerer de oplysninger, opgaver og aktiviteter, der er relevante for den tildelte faggruppe. Tværfaglig konference Gruppen afholder herefter en konference, hvor borgerens situation drøftes ud fra de forskellige faglige perspektiver. Hver deltager har tre-fem minutter til at præsentere sine observationer, vurderinger og forslag til handlinger med afsæt i den tildelte faglighed. Fælles vurdering – 10 minutter Gruppen samler de forskellige perspektiver og drøfter: • Hvilke oplysninger og faglige vurderinger er væsentlige at dokumentere? • Hvilke handlinger skal iværksættes? • Hvem har ansvar for de enkelte handlinger? • Hvor skal oplysningerne dokumenteres? Formuler i fællesskab, hvordan de væsentlige oplysninger skal dokumenteres, og begrund jeres valg.
Opsamling i plenum:	<i>Opsamlingen kan undlades, hvis tiden er knap. Underviseren kan i stedet foretage enkelte nedslag blandt deltagerne.</i> Hvad tager deltagerne med sig fra aktiviteten? • Gruppen bruger syv minutter på at drøfte, hvilken læring eller hvilke ahaoplevelser de tager med sig fra aktiviteten. • Herefter bruger deltagerne tre minutter på at udvælge de tre vigtigste pointer og skrive dem i gruppens felt på tavlen. • Hver gruppe uddyber afslutningsvis sine vigtigste pointer i plenum. Der afsættes højst tre minutter pr. gruppe.

Tema 4

Tema 4 omfatter følgende indhold:

- Planlægning af indsatser i FSIII.
- Dokumentation i praksis.
- Udførelse og evaluering.
- Justering af indsats/forløb.

Planlægning af indsatser i FSIII varetages primært af de faggrupper, der har ansvar for at visitere indsatser. Det kan derfor være hensigtsmæssigt at tilrettelægge en særskilt øvelse for de deltagere, der har denne funktion.

Hvis de relevante faggrupper er til stede, kan planlægning med fordel kombineres med udførelse, evaluering og justering af indsatser og forløb i en fælles øvelse. Det kan understøtte en helhedsorienteret tilgang til borgeren og afspejle organiseringen i faste teams omkring borgeren.

Et flowdiagram med udgangspunkt i de lokale arbejdsgange og deres kobling til FSIII-metoden kan danne grundlag for øvelsen. Flowdiagrammet kan med fordel anvendes sammen med en borger-case.

Øvelse i FSIII og dokumentation i praksis

Formål:

At styrke deltagernes forståelse af, hvordan fagligt korrekt dokumentation med afsæt i FSIII bidrager til kvalitet og patientsikkerhed i pleje- og omsorgsarbejdet, og hvordan dokumentationen kan opleves som fagligt meningsfuld i praksis. Øvelsen er inspireret af podcasten *Lyden af Kursus Nord*.

Underviseren udvælger på forhånd et konkret eksempel på god dokumentation, eventuelt i samarbejde med kommunens systemadministratorer, eller udarbejder selv et eksempel. Det kan fx være en handlingsanvisning, en observation, dokumentation af tidlig opsporing eller en beskrivelse af en tilstand. Eksemplet anonymiseres og vises på en skærm eller et whiteboard.

1. Fælles analyse – ca. 10 minutter

Underviseren præsenterer eksemplet på dokumentation.

Deltagerne drøfter herefter følgende spørgsmål i grupper:

- Hvad gør dokumentationen fagligt god?
- Hvordan understøtter den den konkrete opgaveløsning?
- Hvilken betydning har den for borgerens pleje, omsorg og sikkerhed?
- Hvor og hvordan kommer FSIII-metoden til udtryk i dokumentationen?

Hver gruppe udvælger de to vigtigste pointer, som efterfølgende deles i plenum.

2. Opsamling i plenum – ca. 12-15 minutter

Hver gruppe præsenterer de to vigtigste pointer fra deres drøftelse.

Underviseren supplerer og perspektiverer pointerne med afsæt i:

- FSIII-metoden
- Relevante faglige begreber
- Gældende retningslinjer for dokumentation
- Lokale arbejdsgange

3. Faglig perspektivering – ca. 4 minutter

Underviseren tydeliggør og understøtter:

- Hvorfor korrekt dokumentation gør en forskel i praksis, herunder hvordan dokumentationen kan opleves som fagligt meningsfuld
- Hvad deltagerne skal være særligt opmærksomme på, når de selv dokumenterer

Variation eller udvidelse af øvelsen:

- Deltagerne kan selv medbringe eller finde anonymiserede eksempler fra deres praksis til fælles analyse.
- Øvelsen kan udvides med en forbedringsopgave, hvor deltagerne analyserer og omskriver et eksempel på mindre hensigtsmæssig dokumentation.

Underviserens rolle:

- Styre processen og fastholde det faglige fokus
- Understøtte deltagerens refleksion og kobling til egen praksis

- Bidrage til en fælles forståelse af god dokumentationspraksis og dens betydning for kvalitet og patientsikkerhed

Tema 5

Tema 5 omfatter følgende indhold:

- Kommunikation på tværs af faggrupper.
- Deling af relevant viden.
- Ensartet dokumentation.
- Sammenhæng mellem sektorer – tværsektorielt samarbejde.

I den følgende læringsaktivitet kan alle fire områder bringes i spil gennem refleksion, øvelse og anvendelse. Aktiviteten kan gennemføres som et samlet forløb, men de enkelte dele kan også anvendes hver for sig eller tilpasses den tid, der er til rådighed.

1. Forberedelse

Den samlede aktivitet varer cirka 3 timer og 40 minutter. Der er angivet et forventet tidsforbrug ved hver del, så aktiviteten kan tilpasses, forkortes eller opdeles.

Underviseren skal klargøre:

- flipovere eller whiteboards
- post-its og tuscher
- en skabelon til mindmap
- en borgercase
- en aftale med en superbruger eller systemadministrator om et oplæg

Underviseren skal tydeliggøre, at aktiviteten har fokus på samarbejde og fælles læring. Formålet er ikke at finde ét rigtigt svar, men at skabe opmærksomhed på samarbejdsstrukturerne og dokumentationens betydning i det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde.

2. Mindmap – tværfagligt samarbejde (45 min)

Formål:

At synliggøre det eksisterende samarbejde og skabe et visuelt overblik over de faggrupper og samarbejdspartnere, der indgår omkring borgeren som en del af en helhedsorienteret pleje og omsorg.

Deltagerne inddeles i faggrupper og udarbejder et mindmap med udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Hvem samarbejder I med omkring borgeren?
- Hvornår samarbejder I?

- Hvordan foregår samarbejdet?
- Hvor opstår der udfordringer?

Undervisers rolle:

Underviseren går rundt mellem grupperne og stiller uddybende spørgsmål, fx:

- *Hvornår er I mest afhængige af hinandens viden og handlinger?*
- *Hvor opstår der typisk misforståelser eller manglende sammenhæng?*

Opsamling i plenum:

Hver gruppe præsenterer sit mindmap på tre-fem minutter. Underviseren samler op på:

- fælles mønstre i samarbejdet
- typiske udfordringer
- forskelle mellem faggruppernes perspektiver

3. FSIII i praksis – 30 minutter

Formål:

At koble deltagernes mindmap over det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde til den konkrete dokumentationspraksis.

Deltagerne arbejder videre i grupper med følgende refleksionsspørgsmål:

- Hvordan dokumenterer I i dag?
- Hvordan hænger jeres dokumentationspraksis sammen med FSIII-metoden?
- Hvor oplever I forskelle i forståelsen af dokumentationen?
- Hvordan dokumenterer I med blik for de samarbejdspartnere, der fremgår af jeres mindmap?

Underviseren kan understøtte processen med følgende spørgsmål:

- *Hvad gør I, når der sker ændringer i borgerens situation?*
- *Hvordan sikrer I, at andre faggrupper og samarbejdspartnere kan forstå og anvende dokumentationen?*

Opsamling i plenum

- Der samles op på følgende spørgsmål:
- Hvad fungerer godt i den nuværende dokumentationspraksis?
- Hvor er der uklarheder eller risiko for misforståelser?
- Er det blevet tydeligere, hvordan dokumentationen kan forbedres, så den i højere grad understøtter samarbejdet?

4. Lokale arbejdsgange – 45 minutter

Formål:

At give deltagerne viden om de lokale arbejdsgange og understøtte en korrekt og ensartet dokumentationspraksis.

En superbruger eller systemadministrator viser med udgangspunkt i en testborger, hvordan dokumentationen i det lokale system skal understøtte det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde.

Underviserens rolle:

Underviseren skal sikre, at oplægget gennemføres i dialog med deltagerne og ikke alene som en systemgennemgang. Deltagerne kan blandt andet spørges:

- Hvad genkender I fra jeres egen praksis?
- Hvor adskiller jeres nuværende praksis sig fra de beskrevne arbejdsgange?

Refleksion i grupper – 8 minutter

Deltagerne drøfter:

- Hvad gør vi allerede i overensstemmelse med de lokale arbejdsgange?
- Hvad skal vi være opmærksomme på eller ændre i vores praksis?

5. Casearbejde – 60 minutter

Formål:

At træne anvendelsen af FSIII-metoden og dokumentation i et tværfagligt og tværsektorielt borgerforløb.

Deltagerne inddeles i tværfaglige grupper og får udleveret en borgercase.

Med udgangspunkt i casen skal grupperne beskrive:

1. Hvilke faggrupper og øvrige samarbejdspartnere der indgår i borgerforløbet.
2. Hvordan og hvornår samarbejdet skal foregå.
3. Hvad der skal dokumenteres med afsæt i følgende FSIII-begreber:
  - tilstand
  - mål
  - indsats
  - handlingsanvisning
  - observation

Gruppen udarbejder en kort plan og konkrete eksempler på dokumentation. Opgaven kan løses på papir eller i det lokale systems testmiljø.

Underviserens rolle:

Underviseren guider grupperne og stiller blandt andet følgende spørgsmål:

- *Er dokumentationen tydelig for de øvrige faggrupper og samarbejdspartnere?*
- *Indeholder den de oplysninger, som andre har brug for?*
- *Understøtter dokumentationen et sammenhængende borgerforløb?*

6. Præsentation og feedback – 20 minutter

To-tre grupper præsenterer deres arbejde. De øvrige deltagere giver faglig feedback med fokus på:

- tydelighed på tværs af faggrupper
- sammenhæng i borgerforløbet
- fagligt relevant og korrekt dokumentation
- anvendelighed for de personer, der skal handle på baggrund af dokumentationen

Underviseren skal fastholde fokus på læring og refleksion frem for alene at vurdere løsningerne som rigtige eller forkerte.

7. Opsamling og afslutning – 20 minutter

Deltagerne reflekterer individuelt eller i grupper over følgende spørgsmål:

- Hvad tager I med jer fra aktiviteten?
- Hvad er I blevet særligt opmærksomme på?
- Hvad har overrasket jer mest?
- Hvad vil I gøre anderledes i jeres egen praksis?

Litteraturliste

Bog:

Andersen, F. B. (2016). *Tegn er noget, vi bestemmer*. Hans Reitzels Forlag. 1. udgave.

Aarkrog, V. (2012). *Fra teori til praksis – undervisning med fokus på transfer*. Gyldendal. 1. udgave

Aarkrog, V. (2018). *Teorier om læring anvendt i erhvervsuddannelsernes didaktik*. Gyldendal. 1. udgave.

Finderup, J., & Jensen, J. D. (Red.). (2025). *Sygeplejefaglig journalføring*. FADL's Forlag

Fogstrup, I. H., & Jensen, J. F. (2022). *Dokumentation i praksis*. I H. B. Holm, R. S. Laisen, H. K. Niemann & N. E. Sjöberg (Red.), *Klinisk praksis i ergoterapi og fysioterapi* (s. 259-276). Gads Forlag.

Gravgaard, M. (2017). Tidlig opsporing. I J. Nielsen (Red.), *Personlig hjælp, omsorg og pleje (kap 3)*. Gyldendal. 2. udgave.

Hersom, H. (2020) *De videnskabsteoretiske rum*, i A. Gudnason og H. Hersom (red) *Sandheder og menneskesyn*. Akademisk forlag. 1 udgave.

Hagstrøm, J., & Rasmussen, H. B. (2022). *Det sammenhængende borger- og patientforløb (SSA)*. Gyldendal Uddannelse. 1. udgave

Illeris, K. (2020). *Læring*. Samfundslitteratur. 3. udgave

Jacobsen, K. W. M., & Di Djónastovu, S. E. L. (Red.). (2016). *Kvalitetsudvikling og dokumentation i sundhedsvæsenet*. Munksgaard

Kielhofner, G. (2010). *MOHO-modellen: modellen for menneskelig aktivitet – ergoterapi til uddannelse og praksis*. Munksgaard. 2. udgave.

Lassen, L. B., & Birkelund, R. (Red.). (2021). *Brugerinvolvering i sundhedsvæsenet – en personcentreret tilgang på tværs af professioner og sektorer*. Gads Forlag

Peoples, H., Pedersen, U., & Hagelskjær, V. (Red.). (2024). *Basisbog i ergoterapi: Aktivitet og deltagelse i hverdagslivet*. Munksgaard. 5. udgave.

Segoli, G., & Olivares Bøgeskov, B. (2026). *Helhedspleje: En grundbog*. Samfundslitteratur. 1. udgave

Wahlgren, B. (2018). *Voksenpædagogik*. Akademisk Forlag. 1. udgave

Rapport:

Buch, M. S., & Topholm, E. H.-E. (2024). *Faste, tværfaglige og selvstyrende teams i ældreplejen: Erfaringer fra 25 kommuner*. VIVE

Danbjørg, D. B., & Olesen, B. R. (2023). *Implementering af faste teams – hvorfor og hvordan: Stemmer fra 6 kommuner*. [UC Viden](#).

KL – Kommunernes Landsforening. (2019). *Af rapportering på arbejde til afdækning af barrierer for sammenhængende patientforløb*. [KL](#).

Sundhedsstyrelsen. (2017). [Tidlig opsporing af forringet helbredstilstand og nedsat funktionsevne hos ældre mennesker: Anbefalinger til arbejdsgange og anvendelse af redskaber](#)

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. (2020). [Forebyggende hjemmebesøg til ældre - tidlig opsporing: Litteraturgennemgang og ti kommuners erfaringer](#).

ViBIS – Videnscenter for Brugerinddragelse i Sundhedsvæsenet. (2019). *GUIDE til inddragelse af pårørende*. [Danske Patienter](#).

Materialer fra internettet:

Dansk Selskab for Patientsikkerhed. (u.å.). *Indsatsen tidlig opsporing i sikre hænder*. [https://patientsikkerhed.dk/projekter/i-sikre-haender/indsatsen-tidlig-opsporing-i-i-sikre-haender/\[patientsikkerhed.dk\]](https://patientsikkerhed.dk/projekter/i-sikre-haender/indsatsen-tidlig-opsporing-i-i-sikre-haender/[patientsikkerhed.dk])

KL. (2026). *Fælles Sprog III – en fælles kommunal datastandard på det kommunale sundheds- og ældreområde*. <https://www.kl.dk/sundhed-og-aeldre/data-dokumentation-faelles-sprog-iii-og-digitalisering/faelles-sprog-iii/faelles-sprog-iii> [\[kl.dk\]](#)

Rambøll Management Consulting & Sundhedsstyrelsen. (2025). *Meningsfuld dokumentation i ældreplejen: Beskrivelse af de ni kommunale initiativer*. Sundhedsstyrelsen. [\[sst.dk\]](https://sst.dk)

Styrelsen for Patientsikkerhed. (u.å.). *Journalføring*. <https://stps.dk/sundhedsfaglig/ansvar-og-retningslinjer/sundhedsfaglig-vejledning/journalfoering> [\[stps.dk\]](https://stps.dk)

Sundhed.dk. (u.å.). *Funktionsevnevurdering og ICF*. Lægehåndbogen. [\[sundhed.dk\]](https://sundhed.dk)

Sundhedsstyrelsen. (u.å.). *Ældreloven og helhedspleje*. Videnscenter for Ældrepleje. [\[sst.dk\]](https://sst.dk), [\[sst.dk\]](https://sst.dk)

World Health Organization. (u.å.). *International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*. [\[who.int\]](https://who.int)

Ældreministeriet (2026) *Ældreloven*. [\[aeldremin.dk\]](https://aeldremin.dk)

Podcast:

[Klædt på til oplæring - podcast om virksomhedsforlagt undervisning](#) 4 episoder om virksomhedsforlagt undervisning fra serien "klædt på til oplæring" Podcasten er lavet som et led i forskningsprojektet om overgange fra skole til oplæring i regi af Center for Viden om Erhvervsuddannelser (CEVEU).

Lyden af Kursus Nord, episode 1 "Dokumentation med mening" i programserien Lyden af Kursus Nord 2026, på Apple podcast. [Lyden af Kursus Nord](#)